

Psykiatriforskaren och sommarprataren Simon Kyaga

- Om att vara lika tibetansk som svensk och hur det tibetanska ursprunget har präglat hans livssyn

Simon Kyaga är för de allra flesta mest känd för sitt sommarprat och forskningsstudien som visar sambanden mellan kreativitet och galenskap. Mindre känd är kanske hans koppling till Tibet och hur hans splittrade rötter präglat hans väg och öppensinnade livsfilosofi.

TEXT: MALIN ROTHENBORG * FOTO: KI OCH PRIVAT

I SOMRAS FICK svenska radiolyssnare ta del av hans sommarprogram i P1, som handlade om hans forskning på kreativitet. Simon Kyaga är överläkare i psykiatri och världskänd för att med sin forskning besanna en tusenårig myt om sambandet mellan kreativitet och galenskap.

- Man kan se sjukdom på olika sätt och det är viktigt att poängtera att det även finns positiva aspekter av individer som lider av den här typen av psykisk ohälsa, säger Simon. Men det är farligt att se det som att psykisk sjukdom inte existerar. Det är inte alls det jag menar.

Att det finns fler sätt att se på precis allt är något som kommer att följa hans resomang genom hela samtalet. Något han själv menar faller sig naturligt när man har sina rötter i olika kulturer.

- Rotlöshet gör att man inte är lika bunden av traditioner som kan göra att man begränsar sig och det finns klara beröringspunkter mellan kreativitet och andra generationens invandrare.

SIMON HAR HÄLFTEN av sina gener och ursprung i Tibet och därmed en mix av kulturella ben att stå på. Han föddes av sin svenska mamma i Sverige för 35 år sedan och har en tibetansk pappa som kom till Sverige ett par månader efter födseln. Släktingarna från den tibetanska sidan finns främst i norra Indien, dit resorna skedde frekvent och där Simon tillbringat mycket tid av sin uppväxt. En mångsidig uppväxt han är övertygad om har präglat hans sätt att se på livet och världen mycket.

- Jag känner mig lika tibetansk som svensk. När man var ung ville man vara som alla andra men ju äldre man blir desto mer uppskattar man möjligheten att ha en mer flexibel syn på samhället och olika värderingar.

På frågan om hur han skulle beskriva sig

själv som person svarar Simon att det beror på sammanhanget och vilken del av ens person det är frågan om, att det är svårt att säga att man är en enskild person. Det är en tydlig inställning, vilket kanske går att ana bara av att han just lyckats visa världen sambandet mellan kreativitet och galenskap, som gör sig påmind återigen. Att det mesta går att vrida på och belysas från olika håll är ett förhållningssätt han är tacksam för att han bottnar i.

- Om man lever i två kulturer måste insikten att det finns olika värderingar och sätt att se på saker rimligen göra det lättare att prova saker ur olika perspektiv.

I 18-ÅRSÅLDERN hoppade Simon av gymnasiet och började plugga buddhism. Även om föräldrarna inte är praktiserande, präglas många av värderingarna av buddhismen, och två av hans farbröder (släktingar) är munkar i norra Indien. Som tonåring var Simon väldigt intresserad av sin bakgrund och den tibetanska buddhismen, såpass att han ett tag var helt övertygad om att han skulle bli munk. Han var omotiverad att gå i skolan och åkte till Indien för att som han själv beskriver det "söka runt".

- Det var en intensiv period av sökande som kulminerade i att jag skulle stanna i Indien, men sedan bestämde jag mig för att inte göra det och då lade jag ner det där.

Simon åkte tillbaka till Sverige och beslutade sig istället för att bli läkare. Nu, ungefär 15 år senare, är han specialiserad inom psykiatri men ser inte själv någon direkt koppling mellan det och studierna av buddhism. Däremot tror han att han har en lite buddhistisk filosofi i sitt sätt att se på forskningen. Psykiatrin bygger mycket på en strikt kriteriebaserad diagnostik, vilket innebär att man bestämmer sig för vad exempelvis depression är och sätter upp ett antal kriterier som sedan ska uppfyllas för

"Om man lever i två kulturer måste insikten att det finns olika värderingar och sätt att se på saker rimligen göra det lättare att prova saker ur olika perspektiv."

att få den diagnosen. Simon menar att det är bra på så sätt att det är en förutsättning för att man ska kunna bedriva forskning inom psykiatri, samtidigt som det är viktigt att ta hänsyn även till det faktum att människor är mer än symptom.

- Människan är ju i en ständig förändring och utveckling, precis som man ser det inom buddhismen. Detta har man inte riktigt plockat upp i psykiatriforskningen, vil-

ket gör att man tappar intresse för den enskilde patienten. Mitt förhållningssätt till det kan man se som lite buddhistiskt.

Simon säger att han definitivt är influerad av buddhismen eftersom det tillhör en del av hans uppväxt som i sin tur format honom. Han berättar att han nyligen fick frågan om hur han ser på själen och säger att hans resonemang utgår mycket från karmisk existens och motivationsetiskt perspektiv. Detta till skillnad mot i Väst

där han tycker att man ofta är väldigt pragmatisk med fokus på resultat.

– Det låter ju väldigt pretentiöst men för mig är det viktigt varför man gör saker. Det är något jag ständigt funderar på och något jag tror är en prägling av buddhismen.

I TIBET HAR Simon bara varit en gång. Då åkte han med jeep tillsammans med sin mamma från Kathmandu till Lhasa, där de tillbringade två veckor. Fanns bara möjlig-

heten skulle han mycket väl kunna tänka sig att bosätta sig där.

– Förtrycket mot den tibetanska befolkningen är en av vår tids största tragedier. En tusenårig unik kultur som skulle kunna lösa många av världens krig och problem förstörs. Och självbränningarna, det är helt fruktansvärt.

SIMON HAR KÄNSLAN av att frågan om hur man skulle kunna agera för att befria den tibetanska befolkningen verkar uppmärksammas i allt mindre utsträckning, i takt med att Kinas inflytande i världen växer. Samtidigt är han övertygad om att omvärlden skulle kunna göra mycket för en förändring av situationen.

– Hur världen förhöll sig till Sydafrika i slutet är ett bra exempel, när man vågade stå upp för människorna och bojkotta regimen både politiskt och ekonomiskt. Rimligen borde en gemensam aktion från väst påverka Kina.

Anledningen till att vi inte ser några tecken på en sådan aktion tror han beror på rädslan för att det ska få ekonomiska konsekvenser.

– Jag tror att man är feg också. Å andra sidan är ju personer som vågar stå upp för något, de vi kommer ihåg. Världen värdesätter människor som vågar. *

Simon Kyaga med sin mamma Katrin Goldstein-Kyaga på resa i Tibet.